

ПРОТОКОЛ

49-го засідання Робочої групи з розгляду проблемних питань суб'єктів первинного фінансового моніторингу - небанківських установ та аналізу ефективності заходів, що вживаються ними для запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення (заочний формат)

м. Київ, Держфінмоніторинг

8 вересня 2020 року

Питання, які включені до протоколу, надійшли від: ПАТ «Національний депозитарій України», ПрАТ «Страхова компанія «Українська страхова група», Асоціації «Українське об'єднання лізингодавців», Ліги страхових організацій України.

Відповіді на питання, які включені до протоколу, сформовані Держфінмоніторингом за участю Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, Асоціації «Українське об'єднання лізингодавців».

За результатами узгодження та узагальнення пропозицій членами Робочої групи вирішено:

Взяти до відома інформацію щодо узгодження спільної позиції з наступних питань:

Питання 1. Чи є члени наглядової ради публічного акціонерного товариства, державна частка у статутному капіталі якого прямо чи опосередковано перевищує 50 відсотків, національними публічними діячами у зв'язку із заняттям посади члена наглядової ради цього акціонерного товариства?

Згідно з пунктом 37 частини першої статті 1 Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» (далі - Закон) національними публічними діячами є, зокрема, керівники адміністративних, управлінських чи наглядових органів державних та казенних підприємств, господарських товариств, державна частка у статутному капіталі яких прямо чи опосередковано перевищує 50 відсотків.

У вказаному переліку відсутня посада члена наглядової ради державних та казенних підприємств, господарських товариств, державна частка у статутному капіталі яких прямо чи опосередковано перевищує 50 відсотків.

Отже, враховуючи зазначене, в розумінні пункту 37 частини першої статті 1 Закону, зайняття посади члена наглядової ради державних та казенних підприємств, господарських товариств, державна частка у статутному капіталі

яких прямо чи опосередковано перевищує 50 відсотків, не є підставою віднесення цієї особи до категорії національних публічних діячів.

Водночас, звертаємо увагу, що відповідно до частини першої статті 7 Закону, суб'єкт первинного фінансового моніторингу зобов'язаний у своїй діяльності застосовувати ризик-орієнтований підхід, враховуючи відповідні критерії ризику, зокрема, пов'язані з його клієнтами, географічним розташуванням держави реєстрації клієнта або установи, через яку він здійснює передачу (отримання) активів, видом товарів та послуг, що клієнт отримує від суб'єкта первинного фінансового моніторингу, способом надання (отримання) послуг.

Разом з тим, частиною другою статті 7 визначено, що суб'єкт первинного фінансового моніторингу зобов'язаний здійснювати оцінку/переоцінку, зокрема ризиків своїх клієнтів таким чином, щоб бути здатним продемонструвати своє розуміння ризиків, що становлять для нього такі клієнти.

Згідно з пунктом 53 частини першої статті 1 Закону ризик-орієнтований підхід - визначення (виявлення), оцінка (переоцінка) та розуміння ризиків легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та/або фінансування розповсюдження зброї масового знищення, а також вжиття відповідних заходів щодо управління ризиками у спосіб та в обсязі, що забезпечують мінімізацію таких ризиків залежно від їх рівня.

Питання 2. Чи є члени наглядової ради публічного акціонерного товариства, державна частка у статутному капіталі якого прямо чи опосередковано перевищує 50 відсотків, особами пов'язаними з політично значущими особами, у зв'язку із існуванням будь-яких тісних ділових зв'язків, що виникають в наслідок заняття посади члена наглядової ради цього акціонерного товариства?

Відповідно до пункту 47 частини першої статті 1 Закону, політично значущі особи – фізичні особи, які є національними, іноземними публічними діячами та діячами, які виконують публічні функції в міжнародних організаціях.

Пунктом 42 частини першої статті 1 Закону визначено, що особами, пов'язаними з політично значущими особами, є фізичні особи, які відповідають хоча б одному з таких критеріїв:

відомо, що такі особи мають спільне з політично значущою особою бенефіціарне володіння юридичною особою, трастом або іншим подібним правовим утворенням або мають будь-які інші тісні ділові зв'язки з політично значущими особами;

є кінцевими бенефіціарними власниками юридичної особи, трасту або іншого подібного правового утворення, про які відомо, що вони де-факто були утворені для вигоди політично значущих осіб.

Отже, враховуючи зазначене, зайняття посади члена наглядової ради в господарському товаристві, державна частка у статутному капіталі якого прямо

чи опосередковано перевищує 50 відсотків не може вважатися достатньою підставою віднесення цієї особи до категорії осіб, пов'язаних з політично значущими особами.

За спільною позицією членів Робочої групи у кожному конкретному випадку суб'єкт первинного фінансового моніторингу зобов'язаний з урахуванням ризик-орієнтованого підходу, шляхом використання надійних джерел інформації та перевірки отриманої інформації, встановлювати факт належності клієнта до осіб, пов'язаних з політично значущими особами, таким чином, щоб бути здатним продемонструвати своє розуміння пов'язаності та ризиків, що становлять для нього такі клієнти.

Питання 3. Про які саме порогові фінансові операції зобов'язана повідомляти Держфінмоніторинг страхова компанія з урахуванням вимог та ознак, визначених статтею 20 Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення», з огляду на те, що, наприклад, така ознака як «одержання страхового/перестрахового платежу» у цій статті відсутня?

Згідно із статтею 20 Закону, фінансові операції є пороговими, якщо сума, на яку здійснюється кожна із них, дорівнює чи перевищує 400 тисяч гривень або дорівнює чи перевищує суму в іноземній валюті, банківських металах, інших активах, еквівалентну за офіційним курсом гривні до іноземних валют і банківських металів 400 тисяч гривень на момент проведення фінансової операції, за наявності однієї або більше таких ознак:

зарахування або переказ коштів, надання або отримання кредиту (позики), здійснення інших фінансових операцій у разі, якщо хоча б одна із сторін - учасників фінансової операції має відповідну реєстрацію, місце проживання чи місцезнаходження в державі (юрисдикції), що не виконує чи неналежним чином виконує рекомендації міжнародних, міжурядових організацій, задіяних у сфері боротьби з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванням тероризму чи фінансуванням розповсюдження зброї масового знищення (в тому числі дипломатичне представництво, посольство, консульство такої іноземної держави), або однією із сторін - учасників фінансової операції є особа, яка має рахунок у банку, зареєстрованому в зазначеній державі (юрисдикції);

фінансові операції політично значущих осіб, членів їх сім'ї та/або осіб, пов'язаних з політично значущими особами;

фінансові операції із переказу коштів за кордон (в тому числі до держав, віднесених Кабінетом Міністрів України до офшорних зон);

фінансові операції з готівкою (внесення, переказ, отримання коштів).

Зазначений перелік ознак є вичерпним і не передбачає таку ознаку, як «одержання страхового/перестрахового платежу».

Отже страхова компанія відповідно до пункту 8 частини другої статті 8 Закону зобов'язана повідомляти Держфінмоніторинг про порогові фінансові операції у випадку їх відповідності вимогам, визначеним статтею 20 Закону.

Разом з тим, згідно із частиною першою статті 21 Закону фінансові операції або спроба їх проведення незалежно від суми, на яку вони проводяться, вважаються підозрілими, якщо суб'єкт первинного фінансового моніторингу має підозру або має достатні підстави для підозри, що вони є результатом злочинної діяльності або пов'язані чи стосуються фінансування тероризму або фінансування розповсюдження зброї масового знищення.

Згідно із підпунктом «в» пункту 8 частини другої статті 8 Закону суб'єкт первинного фінансового моніторингу зобов'язаний повідомляти про підозрілі фінансові операції (діяльність) або спроби їх проведення незалежно від суми, на яку вони(а) проводяться, - негайно після виникнення підозри або достатніх підстав для підозри, а також надавати обґрунтовані висновки, копії документів та іншу інформацію, на основі яких сформовано підозру, та додаткову інформацію на запити спеціально уповноваженого органу.

Крім того, пунктом 2 частини другої статті 8 Закону визначено, що суб'єкт первинного фінансового моніторингу зобов'язаний, зокрема, забезпечувати належну організацію та проведення первинного фінансового моніторингу, що належним чином надасть можливість виявляти порогові та підозрілі фінансові операції (діяльність) незалежно від рівня ризику ділових відносин з клієнтом (проведення фінансових операцій без встановлення ділових відносин) та повідомляти про них спеціально уповноважений орган.

Питання 4 . Чи вважається перестраховик клієнтом перестраховальника та чи зобов'язаний перестраховальник здійснювати належну перевірку перестраховика?

Питання перенесено на наступне засідання робочої групи.

Питання 5 . Чи зобов'язаний страховик здійснювати належну перевірку вигодоодержувача, якщо вигодоодержувачем виступає банківська установа?

Пунктом 4 частини другої статті 8 Закону, передбачено, що суб'єкти первинного фінансового моніторингу зобов'язані здійснювати належну перевірку нових клієнтів, а також існуючих клієнтів.

Згідно з пунктом 31 частини першої статті 1 Закону, клієнт - будь-яка особа, яка:

звертається за наданням послуг суб'єкта первинного фінансового моніторингу;

користується послугами суб'єкта первинного фінансового моніторингу;

є стороною договору (для суб'єктів первинного фінансового моніторингу, щодо яких Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку відповідно до статті 18 цього Закону виконує функції державного регулювання і нагляду);

є гравцем у лотерею або азартну гру (для суб'єктів первинного

фінансового моніторингу, визначених у підпункті «з» пункту 7 частини другої статті 6 цього Закону).

Тобто клієнтом суб'єкта первинного фінансового моніторингу можуть як фізичні особи, так і суб'єкти господарювання без будь-яких обмежень.

Пунктом 4 частини другої статті 8 Закону визначено, що суб'єкт первинного фінансового моніторингу зобов'язаний здійснювати належну перевірку нових клієнтів, а також існуючих клієнтів.

Відповідно до частини другої статті 11 Закону суб'єкт первинного фінансового моніторингу зобов'язаний здійснювати кожен із заходів належної перевірки.

Частиною десятою статті 11 Закону встановлено, що страховики (перестраховики), страхові (перестрахові) брокери у сфері страхування життя з метою ідентифікації вигодоодержувача (вигодонабувача) за договором (страховим полісом, свідоцтвом, сертифікатом) страхування життя додатково до заходів належної перевірки клієнта, визначених частинами восьмою та дев'ятою цієї статті, здійснюють ряд заходів.

Отже, суб'єкт первинного фінансового моніторингу зобов'язаний здійснювати належну перевірку страхувальника, а також заходи передбачені Законом щодо вигодоодержувача (вигодонабувача) по договорах страхування життя, незалежно від того чи це фізична особа або суб'єкт господарювання, а також не залежно від того в якій сфері він здійснює свою діяльність.

Питання 6. Якщо лізингодавець до набрання чинності Законом України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» встановив клієнту «високий ризик», чи потрібно суб'єкту первинного фінансового моніторингу, починаючи з 28.04.2020 року повідомляти Держфінмоніторинг про операції такого клієнта, та які при цьому застосовувати коди для заповнення форм?

Відповідно до пункту 8 частини другої статті 8 Закону суб'єкт первинного фінансового моніторингу зобов'язаний повідомляти Держфінмоніторинг про:

порогові фінансові операції, що відповідають ознакам, визначеним абзацами другим та третім частини першої статті 20 Закону, - протягом п'яти робочих днів з дня їх проведення (спроби проведення);

порогові фінансові операції, що відповідають ознакам, визначеним абзацами четвертим та п'ятим частини першої статті 20 Закону, - не пізніше п'ятого робочого дня місяця, наступного за місяцем, в якому фінансові операції були здійснені;

підозрілі фінансові операції (діяльність) або спроби їх проведення незалежно від суми, на яку вони(а) проводяться, - негайно після виникнення підозри або достатніх підстав для підозри, а також надавати обґрунтовані висновки, копії документів та іншу інформацію, на основі яких сформовано підозру, та додаткову інформацію на запити спеціально уповноваженого

органу;

розбіжності між відомостями про кінцевих бенефіціарних власників клієнта, які містяться в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань, та інформацією про кінцевих бенефіціарних власників, отриманою суб'єктом первинного фінансового моніторингу в результаті здійснення належної перевірки клієнта, - не пізніше десятого робочого дня місяця, наступного за місяцем, в якому були виявлені розбіжності.

Згідно із статтею 20 Закону, фінансові операції є пороговими, якщо сума, на яку здійснюється кожна із них, дорівнює чи перевищує 400 тисяч гривень або дорівнює чи перевищує суму в іноземній валюті, банківських металах, інших активах, еквівалентну за офіційним курсом гривні до іноземних валют і банківських металів 400 тисяч гривень на момент проведення фінансової операції, за наявності однієї або більше таких ознак:

зарахування або переказ коштів, надання або отримання кредиту (позики), здійснення інших фінансових операцій у разі, якщо хоча б одна із сторін - учасників фінансової операції має відповідну реєстрацію, місце проживання чи місцезнаходження в державі (юрисдикції), що не виконує чи неналежним чином виконує рекомендації міжнародних, міжурядових організацій, задіяних у сфері боротьби з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванням тероризму чи фінансуванням розповсюдження зброї масового знищення (в тому числі дипломатичне представництво, посольство, консульство такої іноземної держави), або однією із сторін - учасників фінансової операції є особа, яка має рахунок у банку, зареєстрованому в зазначеній державі (юрисдикції);

фінансові операції політично значущих осіб, членів їх сім'ї та/або осіб, пов'язаних з політично значущими особами;

фінансові операції із переказу коштів за кордон (в тому числі до держав, віднесених Кабінетом Міністрів України до офшорних зон);

фінансові операції з готівкою (внесення, переказ, отримання коштів).

Зазначений перелік ознак є вичерпним і не передбачає таку ознаку, як «фінансові операції осіб, щодо яких встановлено високий ризик».

Отже лізингова компанія відповідно до пункту 8 частини другої статті 8 Закону зобов'язана повідомляти Держфінмоніторинг про порогові фінансові операції у випадку їх відповідності вимогам, визначеним статтею 20 Закону.

Разом з тим, згідно із частиною першою статті 21 Закону фінансові операції або спроба їх проведення незалежно від суми, на яку вони проводяться, вважаються підозрілими, якщо суб'єкт первинного фінансового моніторингу має підозру або має достатні підстави для підозри, що вони є результатом злочинної діяльності або пов'язані чи стосуються фінансування тероризму або фінансування розповсюдження зброї масового знищення.

Згідно із підпунктом «в» пункту 8 частини другої статті 8 Закону суб'єкт первинного фінансового моніторингу зобов'язаний повідомляти про підозрілі фінансові операції (діяльність) або спроби їх проведення незалежно від суми, на яку вони(а) проводяться, - негайно після виникнення підозри або достатніх підстав для підозри, а також надавати обґрунтовані висновки, копії документів та іншу інформацію, на основі яких сформовано підозру, та додаткову інформацію на запити спеціально уповноваженого органу.

Крім того, пунктом 2 частини другої статті 8 Закону визначено, що суб'єкт первинного фінансового моніторингу зобов'язаний, зокрема, забезпечувати належну організацію та проведення первинного фінансового моніторингу, що належним чином надасть можливість виявляти порогові та підозрілі фінансові операції (діяльність) незалежно від рівня ризику ділових відносин з клієнтом (проведення фінансових операцій без встановлення ділових відносин) та повідомляти про них спеціально уповноважений орган

Питання 7. Чи зобов'язаний суб'єкт первинного фінансового моніторингу згідно із Законом України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» надавати до Держфінмоніторингу повідомлення про фінансову операцію (сплата перестрахової премії або відшкодування), яка має ознаку (наприклад, переказ коштів за кордон), стосовно якої відсутні підозри, розмір якої є меншим за порогову суму, якщо вона здійснюється на підставі правочину, укладеного на загальну суму, розмір якого перевищує порогову суму?

Інформація про порогові фінансові операції подається до Держфінмоніторингу у випадках, коли такі операції відповідають вимогам статті 20 Закону, а саме якщо операція здійснюється на суму, що дорівнює або перевищує 400 тисяч гривень або дорівнює чи перевищує суму в іноземній валюті, банківських металах, інших активах, еквівалентну за офіційним курсом гривні до іноземних валют і банківських металів 400 тисяч гривень на момент проведення фінансової операції та має одну або більше ознак, визначених цією статтею.

Тобто у випадку, якщо фінансова операція проводиться на суму, що є меншою, ніж зазначена у статті 20 Закону, або не має жодної ознаки, передбаченої цією статтею, повідомлення про таку фінансову операцію не подається до Держфінмоніторингу.

Водночас, суб'єкт первинного фінансового моніторингу зобов'язаний повідомити Держфінмоніторинг про підозрілі фінансові операції (діяльність) або спроби їх проведення незалежно від суми, на яку вони(а) проводяться негайно після виникнення у нього підозри або достатніх підстав для підозри.

Зважаючи на викладене, якщо у суб'єкта первинного фінансового моніторингу не має підозри і операція не є пороговою, повідомлення про таку фінансову операцію до Держфінмоніторингу не подається.

Крім того, слід наголосити, що відповідно до Закону суб'єкти первинного

фінансового моніторингу проводять моніторинг фінансових операцій клієнта, а не правочинів.

**Директор Департаменту
координації системи
фінансового моніторингу**

Олександр ГЛУЩЕНКО

**ПОГОДЖЕНО:
Перший заступник Голови**

Ігор ГАЄВСЬКИЙ